

MINISTERUL JUSTIȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA
AGENT GUVERNAMENTAL

*Text tradus și redactat de Direcția Agent Guvernamental.
Poate suferi modificări de formă.*

SECȚIA A DOUA

CAUZA DRACI v. REPUBLICA MOLDOVA ȘI RUSIA

(Cererea nr. 5349/02)

HOTĂRÂRE

STRASBURG

17 octombrie 2017

*Această hotărâre va deveni definitivă în conformitate cu Articolul 44 § 2 din
Convenție. Ea poate suferi modificări de formă.*

În cauza Draci împotriva Republicii Moldova și Rusiei,

Curtea Europeană pentru Drepturile Omului ("Curtea"), statuând într-o Cameră compusă din:

Robert Spano, *Președinte*

Julia Laffranque,

Ledi Bianku,

Işıl Karakaş,

Paul Lemmens,

Valeriu Grițco,

Dmitry Dedov, *judecători*

și Stanley Naismith, *Grefierul Secției,*

După ce au deliberat în secret la 26 septembrie 2017,

Pronunță următoarea hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. Cauza a fost inițiată prin cererea nr. [5349/02](#) împotriva Republicii Moldova și a Federației Ruse, depusă la Curtea Europeană a Drepturilor Omului („Curtea”) potrivit Articolului 34 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”) de către un cetățean ucrainean, dl Alexandru Draci („reclamantul”), la 24 septembrie 2001.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl V. Țurcan și dl V. Nagacevski, avocați din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către agentul său, dl L. Apostol. Guvernul Rusiei a fost reprezentat de către dl G. Matyushkin, reprezentantul Guvernului Rusiei la Curtea Europeană a Drepturilor Omului în acea perioadă.

3. Reclamantul s-a plâns, în special, că a fost deținut în condiții inumane, de lipsa asistenței medicale corespunzătoare, și că detenția și condamnarea sa au fost ilegale întrucât au fost dispuse de către autoritățile din „Republica Moldovenească Nistreană” („rnm”).

4. Fiind invitat să intervină în proceduri în conformitate cu Articolul 36 § 1 din Convenție și Articolul 44 § 1 din Regulamentul Curții, Guvernul Ucrainei nu a prezentat observații cu privire la acest caz.

5. La 11 iulie 2014 plângerile menționate în paragraful 3 au fost comunicate guvernelor respondente, iar restul cererii a fost declarat inadmisibil, potrivit Articolului 54 § 3 din Regulamentul Curții.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Reclamantul s-a născut în 1956 și locuiește în Toronto, Canada.

7. Circumstanțele cauzei prezentate de părți pot fi rezumate după cum urmează:

1. Arestul și condamnarea reclamantului

8. Reclamantul a fost directorul unei companii (D.) înregistrată în Ucraina.

În 1996 el a încheiat un contract în numele lui D. cu un colhoz (N.), situat în auto-proclamata republică moldovenească nistreană („rmn”) (pentru mai multe detalii despre „rmn” a se vedea *Ilașcu și Alții v. Moldova și Rusia* [MC], nr. [48787/99](#), §§ 28-185, CEDO 2004 VII și *Catan și Alții v. Moldova și Rusia* [MC], nr. [43370/04](#) și alte 2, §§ 8-42, CEDO 2012 (extrase)). Conform contractului, N. s-a angajat să-i livreze lui D. 15 tone de ardei și 5 tone de unt, în timp ce D. s-a angajat să livreze în schimb 275 tone de motorină.

9. Ulterior, N. a livrat ardeii, însă potrivit reclamantului o parte din aceștia erau de calitate proastă, iar ca rezultat D. a suferit pierderi financiare. Drept urmare, D. a refuzat să livreze motorina către N.

10. La 22 decembrie 1996 reclamantul a fost citat de către Departamentul pentru Combaterea Crimei Organizate din Crivoi Rog, Ucraina și a fost somat să dea explicații cu privire la refuzul de a trimite motorina. La 24 ianuarie 1997 a fost citat repetat. Conform alegațiilor reclamantului, contrar voinței sale și fără pașaport, aceasta a fost dus în „rmn” după a doua audiere.

11. Reclamantul a fost acuzat de fraudă de către autoritățile din „rmn”. La 30 decembrie 1999 acesta a fost judecat și condamnat la 10 ani de închisoare de către judecătoria din Râbnîța, aflată sub „jurisdicția rmn”. Reclamantul nu a contestat această hotărâre, care ulterior a devenit definitivă.

12. La 2 martie 2002 reclamantul a fost eliberat din închisoare în baza unui act de amnistie.

2. Condițiile de detenție

13. În timpul arestului și după condamnarea sa, reclamantul a fost ținut izolat mai mult de doi ani. Celula era practic o cameră din beton fără geamuri și ventilare, fără lumină naturală, veceu sau apă de la robinet.

14. Potrivit reclamantului, după transferarea sa într-o celulă obișnuită, el a fost deținut în celule cu alte persoane bolnave de tuberculoză. În timpul detenției câteva persoane au decedat de tuberculoză. Lui i se dădea mâncare o dată pe zi – aproximativ 250 grame de supă (care nu conținea proteine sau vitamine), 100 grame de terci de aceeași calitate și 250 grame de pâine. Ca rezultat al lipsei de hrană, reclamantul a început să aibă constant dureri de foame, pe care le echivala cu tortura. Celula era infestată cu paraziți hemofagi.

Mușcăturile acestora îi creau disconfort și mâncărimi, care se transformau în răni sângerânde după ce erau scărpinate. Ca rezultat, a contractat streptodermie, o boală de piele. Reclamantul suferea din cauza lipsei medicamentelor, fiind nevoit să se trateze cu medicamentele pe care le împrumuta de la alt deținut. Lipsa medicamentelor i-a creat reclamantului frica permanentă că ar putea să se îmbolnăvească și să nu aibă posibilitatea să fie tratat.

3. Plângerile adresate autorităților moldovenești, ruse și ucrainene

15. La o data necunoscută în 1997 reprezentantul reclamantului s-a plâns la Procuratura Generală a Republicii Moldova despre caracterul ilegal al detenției reclamantului dispusă de către autoritățile „rnm”. Într-o scrisoare din 21 ianuarie 1998 Procuratura Generală a răspuns că plângerea fusese acceptată și că fusese depusă o acțiune la Curtea Supremă de Justiție pentru anularea oricărei sentințe emise în privința reclamantului de către autoritățile „rnm”.

16. La 14 noiembrie 2000, ca răspuns al unei plângeri depuse de către reprezentantul reclamantului, Procuratura Generală a Republicii Moldova l-a informat că fusese inițiată urmărirea penală pe motivul răpirii clientului său. Aceasta a menționat că investigația avea drept scop să stabilească dacă reclamantul a fost într-adevăr răpit și, în caz afirmativ, de a se stabili de către cine și exact de unde.

17. La 19 februarie 2001 Procuratura Generală a Republicii Moldova a informat reprezentantul reclamantului că la 17 ianuarie 2001 fusese anulată o decizie anterioară de suspendare a investigației și că documentele relevante pentru investigația cu privire la plângerea de răpire de pe teritoriul Ucrainei au fost trimise procurorilor ucraineni.

18. Ca răspuns la o plângere adresată de către reclamant la o dată necunoscută președintelui rus, la 25 septembrie 2002 reprezentantul reclamantului a fost informat că plângerea a fost redirecționată Curții Supreme de Justiție din Republica Moldova.

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNĂ PERTINENTĂ A REPUBLICII MOLDOVA ȘI ALTE ACTE RELEVANTE

19. Rapoartele (ce se referă, *inter alia*, la condițiile de detenție) organizațiilor interguvernamentale și nonguvernamentale, dreptul și practica internă pertinentă a Republicii Moldova, precum și alte documente relevante au fost prezentate în hotărârea *Mozer v. Republica Moldova și Rusia* ([MC], nr. [11138/10](#), §§ 61-77, 23 februarie 2016).

ÎN DREPT

20. Reclamantul s-a plâns de încălcarea Articolului 3 din Convenție din cauza condițiilor inumane de detenție și a lipsei asistenței medicale necesare. De asemenea, el s-a plâns de faptul că detenția sa fusese ilegală, contrară Articolului 5 din Convenție, și că nu avuse parte de un proces echitabil, deoarece instanțele „rnm” nu fuseseră independente și imparțiale, fapt de a determinat astfel o încălcare a Articolului 6 din Convenție.

I. ASPECTE GENERALE CU PRIVIRE LA ADMISIBILITATE

A. Presupusa pierdere a interesului față de cauză

21. Guvernul rus a afirmat mai întâi că nu este clar dacă reclamantul intenționa să continue examinarea cauzei, din moment ce ultimul document semnat de către acesta data din 2004.

22. Curtea a notat că reprezentantul reclamantului a anexat la observațiile din 6 martie 2015 o nouă procură care data de la 30 ianuarie 2015 și prin care reclamantul îl autoriza să îl reprezinte în fața Curții; acea procură îl împuternicea pe reprezentant să primească orice sumă de bani. Prin urmare, Curtea nu are nicio îndoială că reclamantul intenționează să continue examinarea prezentei cauze.

B. Jurisdicția

23. Guvernul rus a susținut că reclamantul nu se afla sub jurisdicția sa. În consecință, cererea ar trebui declarată inadmisibilă *ratione personae* și *ratione loci* în ceea ce privește Federația Rusă. La rândul său, Guvernul Republicii Moldova nu a contestat faptul că Republica Moldova a păstrat jurisdicția asupra teritoriului controlat de „rnm”.

24. Curtea notează că, în prezenta cauză, în materie de competență, părțile se află în situații similare celor din cauzele *Catan și Alții* (citată anterior, §§ 83-101) și *Mozer* (citată mai sus §§ 81-95). Mai exact, reclamantii și guvernul moldovean au susținut că situația în aceste cauze ține de jurisdicția ambelor guverne pârâte, în timp ce guvernul rus a afirmat că nu ar fi avut o asemenea jurisdicție. Guvernul rus a exprimat opinia că modalitatea de abordare a problemei jurisdicției de către Curte în cauza *Ilașcu și Alții* (citată mai sus), *Ivanțoc și Alții* (nr. [23687/05](#), 15 noiembrie 2011) și în cauza *Catan și Alții* (citată mai sus) a fost greșită și în contradicție cu dreptul internațional public.

25. Curtea reamintește că principiile generale referitoare la problema competenței de jurisdicție în temeiul Articolului 1 din Convenție în ceea ce privește actele și evenimentele care au avut loc în regiunea transnistreană a Moldovei au fost stabilite în hotărârile *Ilașcu și Alții* (citată mai sus, §§ 311-

319), *Catan și Alții* (citată mai sus, §§ 103-107) și, mai recent, *Mozer* (supra, §§ 97-98).

26. În ceea ce privește Republica Moldova, Curtea notează că în cauzele *Ilașcu, Catan și Mozer* aceasta a statuat că, deși Moldova nu deține un control efectiv asupra regiunii transnistrene, persoanele care locuiesc în această regiune se află sub jurisdicția Republicii Moldova dat fiind teritorialitatea acesteia. Obligația Republicii Moldova în virtutea Articolului 1 din Convenție, cea de a recunoaște fiecărei persoane sub jurisdicția sa drepturile și libertățile garantate de Convenție, s-a limitat la întreprinderea tuturor măsurilor de ordin diplomatic, economic, juridic sau de altă natură în măsura posibilităților și în conformitate cu dreptul internațional (*Ilașcu și Alții*, citată mai sus, § 333, *Catan și Alții*, citată mai sus, § 109 și *Mozer*, citată supra, § 100). Obligațiile Republicii Moldova în conformitate cu Articolul 1 din Convenție au fost descrise ca fiind obligații pozitive (*Ilașcu și Alții*, citată mai sus, §§ 322 și 330-331, *Catan și Alții*, citată mai sus, §§ 109-110, și *Mozer*, citat mai sus § 99).

27. Curtea nu vede niciun motiv să distingă prezenta cauză de cauzele menționate mai sus. Mai mult ca atât, ea observă că guvernul moldovean nu se opune unei abordări similare în prezenta cauză. Așadar, Curtea concluzionează că în prezenta cauză reclamantul se afla sub jurisdicția Republicii Moldova în sensul Articolului 1 din Convenție, doar că răspunderea acesteia pentru învinuirile aduse trebuie stabilite în lumina obligațiilor pozitive menționate mai sus (*Ilașcu și Alții*, pre-citată, § 335).

28. Cu privire la Federația Rusă, Curtea reamintește că a stabilit deja în cauza *Ilașcu și Alții* că Federația Rusă a contribuit atât militar, cât și politic, la crearea unui regim separatist în regiunea Transnistria în 1991-1992 (*Ilașcu și Alții*, pre-citată, § 382). În cauzele care au urmat și au vizat regiunea transnistreană, Curtea a estimat că, până în iulie 2010, „rmn” nu a putut să existe rezistând la eforturile depuse de către Republica Moldova și actorii internaționali în vederea soluționării conflictului și restabilirii democrației și a drepturilor în regiune decât cu susținerea militară, economică și politică a Rusiei (*Ivanțoc și Alții*, pre-citată, §§ 116-20, *Catan și Alții*, pre-citată, §§ 121-122, și *Mozer*, pre-citată, §§ 108 și 110). În cauza *Mozer*, Curtea a concluzionat că gradul ridicat de dependență al „rmn” de susținerea Rusiei constituie un motiv puternic care permite să se considere că Federația Rusă a continuat să exercite un control efectiv și o influență decisivă asupra autorităților transnistrene și că, prin urmare, reclamantul s-a aflat sub jurisdicția acestui stat în sensul Articolului 1 din Convenție (*Mozer*, pre-citată, §§ 110-111).

29. Curtea nu vede niciun motiv să distingă prezenta cauză de *Ilașcu și Alții*, *Ivanțoc și Alții*, *Catan și Alții* și *Mozer* (toate pre-citate).

30. În cauza dată reiese că reclamantul s-a aflat sub jurisdicția Federației Ruse în sensul Articolului 1 din Convenție. În consecință, Curtea respinge excepțiile *ratione personae* și *ratione loci* invocate de guvernul rus.

31. Curtea va stabili în continuare dacă reclamantului i-au fost încălcate drepturile protejate de Convenție, astfel încât să angajeze răspunderea unuia dintre statele pârâte (*Mozer*, pre-citată, § 112).

C. Epuizarea remediilor naționale

1. Obiecția ridicată de către guvernul moldovean

32. Guvernul moldovean a susținut că reclamantul nu a epuizat remediile naționale disponibile conform legislației moldovenești și practicii judiciare. În special, el ar fi putut cere Curții Supreme de Justiție să-i anuleze condamnarea sa dispusă de către instanțele „rnm”. De asemenea, acesta ar fi putut să ceară despăgubiri în baza Legii nr. 1545 din 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești (*Mozer*, pre-citată, §§ 72 și 113).

33. Reclamantul a afirmat că în perioada în care a fost condamnat, prevederile procedurale în vigoare la acel moment îl împiedicau să solicite Curții Supreme de Justiție anularea unei hotărâri definitive. Deși noul Cod de procedură penală (în vigoare din 14 martie 2003) permitea înaintarea unor astfel de solicitări de către orice parte la proces, acesta a avut efect retroactiv doar în privința sentințelor pronunțate cu cel mult șase luni înaintea intrării în vigoare a noilor prevederi legale, ceea ce nu ar fi fost aplicabil în prezenta cauză. Prin urmare, el nu ar fi putut obține o hotărâre judecătorească emisă de către instanțele Republicii Moldova care ar fi stabilit ilegalitatea detenției și a condamnării sale și, în consecință, nu ar fi putut solicita despăgubiri în temeiul Legii nr. 1545.

34. Curtea notează că a respins deja o obiecție similară, ridicată de către guvernul moldovean în cauza *Mozer* (pre-citată, §§ 115-121). Prin urmare, această obiecție urmează să fie respinsă în prezenta cauză.

2. Obiecția ridicată de către guvernul rus

35. Guvernul rus a susținut că cererea ar trebui respinsă pe motiv că nu au fost epuizate căile de atac naționale în fața instanțelor rusești.

36. Reclamantul a afirmat că remediile disponibile în Federația Rusă erau inefective. Acesta a notat că guvernul rus nu a menționat nici o normă juridică specifică care ar fi permis instanțelor lor să examineze cazuri precum cererea reclamantului sau care ar fi stipulat procedura ce trebuia urmată. În plus, plângerea reclamantului adresată președintelui rus a fost pur și simplu transmisă Curții Supreme de Justiție a Moldovei (a se vedea paragraful 18 de mai sus).

37. Curtea atrage atenția că obligația de epuizare a remediilor naționale impune reclamantul să folosească remediile disponibile și suficiente pentru satisfacerea pretențiilor sale în sensul Convenției. Existența remediilor în speță trebuie să fie suficient de certă nu numai în teorie, dar și în practică, iar în caz

contrar acestea vor fi lipsite de nivelul necesar de accesibilitate și eficacitate. Pentru a fi eficient un remediu trebuie să fie capabil să remedieze în mod direct o stare de fapt litigioasă și trebuie să ofere perspective rezonabile de succes (a se vedea *Mozer*, citată mai sus, § 116).

38. În schimb, nu există obligația de a recurge la căi de atac inadecvate sau ineficiente (a se vedea *Akdivar și Alții v. Turcia*, 16 septembrie 1996, § 67, *Rapoarte de hotărâri și decizii 1996-IV*). Cu toate acestea, existența unor simple îndoieli cu privire la perspectivele succesului unei anumite căi de atac, care nu este vădit inutilă, nu este un motiv întemeiat pentru neutilizarea acestor posibilități (a se vedea *Akdivar și Alții*, citată anterior, § 71 și *Scoppola v. Italia* (nr. 2) [MC], nr. [10249/03](#), § 70, 17 septembrie 2009).

39. În ceea ce privește sarcina probei, este obligația Guvernului să pretindă neepuizarea remediilor naționale pentru a convinge Curtea că remediul a fost efectiv și disponibil atât în teorie, cât și în practică la momentul respectiv. Odată îndeplinită această sarcină, reclamantului îi revine sarcina de a stabili dacă remediile înaintate de Guvern au fost efectiv utilizate sau, din anumite motive, erau necorespunzătoare și inoperante în circumstanțele particulare ale cauzei sau că existau circumstanțe speciale care îl absolveau de această sarcină (a se vedea, printre altele, *Maktouf și Damjanović v. Bosnia și Herțegovina* [MC], nr. [2312/08](#) și [34179/08](#), § 58, CEDO 2013 (extrase), *Vučković și Alții v. Serbia* (obiecții preliminare) [MC], nr. [17153/11](#) și alte 29 de cereri, §§ 69-77, 25 martie 2014 și *Gherghina v. România* [MC] (dec.), nr. [42219/07](#), §§ 83-89, 9 iulie 2015).

40. Curtea ia act de declarația Guvernului Rusiei cu privire la omisiunea de a epuiza căile de atac interne în fața instanțelor ruse. Curtea observă că a analizat aceeași obiecție în cauza *Ilașcu și Alții*, constatând că:

„ ... Guvernul rus a menționat că a existat posibilitatea ca reclamanții să aducă la cunoștința autorităților ruse plângerile sale, dar nu a precizat de ce remedii ar dispune dreptul intern rusesc pentru situația reclamanților.

De asemenea, Curtea observă că Guvernul rus a negat toate afirmațiile potrivit cărora Federația Rusă a participat la procedurile de arestare și condamnare a reclamanților și a fost implicată în conflictul dintre Moldova și regiunea transnistreană. Având în vedere o asemenea negare a oricărei implicări a forțelor ruse în evenimentele care au constituit obiectul plângerilor, Curtea consideră că ar fi contradictoriu să se aștepte ca reclamanții să se adreseze autorităților Federației Ruse” (*Ilașcu și Alții* [MC] (dec.), nr. [48787/99](#), 4 iulie 2001).

41. În cazul de față, Guvernul rus nu a specificat care din instanțele lor au avut jurisdicție în ceea ce privește plângerile împotriva acțiunilor autorităților „ruse”. În plus, nu au fost furnizate detalii cu privire la temeiul juridic pentru examinarea acestor plângeri și la modul în care orice decizie luată va fi pusă în aplicare. În plus, Guvernul rus a continuat să nege orice implicare în conflictul transnistrean sau participarea agenților săi la presupusele încălcări ale drepturilor reclamanților în cazul de față. Având în vedere aceste circumstanțe,

Curtea nu este convinsă că remediile menționate de Guvernul rus erau disponibile și suficiente.

42. Din considerentele de mai sus rezultă că obiecția Guvernului rus trebuie respinsă.

D. Regula celor șase luni

43. Guvernul rus a susținut că cererea a fost depusă în afara termenului de șase luni stabilit la Articolul 35 din Convenție. Reclamantul a fost condamnat la 30 decembrie 1999, însă a depus această cerere abia la 24 septembrie 2001.

44. Reclamantul a susținut că plângerea sa se referea la o „situație continuă”.

45. Curtea reiterează faptul că, de regulă, perioada de șase luni începe să curgă de la data deciziei finale în procesul de epuizare a căilor de atac interne. În cazul în care reclamantul nu dispune de o cale de atac efectivă, termenul începe să curgă de la data actelor sau a măsurilor contestate sau de la data cunoașterii acelu act sau a efectului ori prejudiciului său asupra reclamantului (a se vedea *Mocanu și Alții*, citată anterior, § 259).

46. Curtea notează că, la momentul depunerii cererii, reclamantul a fost reținut într-o închisoare din „rnm”. Acesta era ținut în condiții pe care le considera incompatibile cu cerințele Articolului 3 din Convenție. Prin urmare, acest aspect al plângerii s-a referit la o situație continuă care a afectat reclamantul în timpul detenției sale. Din cele de mai sus rezultă că obiecția Guvernului rus cu privire la acest aspect al cererii trebuie respinsă.

47. Curtea consideră că întrebarea dacă reclamantul a omis termenul de șase luni pentru depunerea plângerii sale în temeiul Articolului 5 din Convenție este strâns legată de fondul acestei plângeri. Prin urmare, ea adaugă această obiecție la fondul prezentei plângeri.

48. În ceea ce privește plângerea în temeiul Articolului 6 din Convenție privind condamnarea reclamantului de către o instanță a „rnm” la 30 decembrie 1999, Curtea notează că ea a fost depusă cu mai mult de șase luni după această dată și că reclamantul nu a făcut referire la nici un impediment în depunerea cererii mai devreme, fiind în măsură să depună prezenta cerere în timp ce era încă deținut într-o închisoare din „rnm” (a se vedea paragrafele 1 și 12 de mai sus). Curtea face referire la constatarea sa că reclamantul nu a avut la dispoziție nici o cale de atac efectivă nici în Republica Moldova, nici în Federația Rusă referitor la încălcarea drepturilor Convenției de către autoritățile „rnm” (a se vedea paragrafele 32-42 de mai sus) și reiterează că un apel la Curtea Supremă de Justiție a „rnm” nu constituie un astfel de remediu (a se vedea *Mozer*, citată mai sus, § 150). În lipsa oricărui remediu și în legătură cu un act instantaneu, cum ar fi o hotărâre judecătorească, reclamantul ar fi trebuit să se plângă de condamnarea sa de către instanța „rnm” în termen de șase luni.

49. Rezultă că această plângere este inadmisibilă pentru nerespectarea regulii de șase luni prevăzută la Articolul 35 § 1 din Convenție și trebuie respinsă în conformitate cu Articolul 35 § 4 din Convenție.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 3 DIN CONVENȚIE

50. Reclamantul s-a plâns că a fost deținut în condiții inumane de detenție și că nu i-au fost acordate îngrijirile medicale necesare. Acesta a invocat Articolul 3 din Convenție, care prevede următoarele:

”Nimeni nu poate fi supus torturii, tratamentelor inumane ori degradante.”

A. Admisibilitate

51. Curtea constată că această plângere nu este vădit nefondată în sensul Articolului 35 § 3 a) din Convenție. De asemenea, Curtea notează că plângerea nu este inadmisibilă pentru oricare alte motive. Prin urmare, plângerea se declară admisibilă.

B. În fond

1. Susținerile părților

52. Reclamantul a făcut referire la descrierea sa cu privire la condițiile detenției sale (a se vedea paragrafele 13 și 14 de mai sus).

53. Guvernul Republicii Moldova a susținut că nu au putut verifica faptele cazului, având în vedere lipsa lor de control efectiv asupra „rnm”.

54. Guvernul rus nu a prezentat nicio declarație cu privire la această plângere.

55. Curtea reiterează că Articolul 3 din Convenție consacră una dintre cele mai fundamentale valori ale societății democratice. Se interzice, în termeni absoluți, tortura sau tratamentul sau pedeapsa inumană sau degradantă, indiferent de circumstanțele și comportamentul victimei (a se vedea, de exemplu, *Labita v. Italia* [MC], nr. [26772/95](#), § 119, CEDO 2000-IV) . Cu toate acestea, tratamentul trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a intra în domeniul de aplicare al Articolului 3. Evaluarea acestui minim este relativă: depinde de toate circumstanțele cazului, cum ar fi durata tratamentului, efectele sale fizice și psihice și, în unele cazuri, sexul, vârsta și starea de sănătate a victimei (a se vedea, printre altele, *Kudła v. Polonia* [MC], nr. [30210/96](#), § 91, CEDO 2000 XI; *Enea v. Italia* [MC], nr. [74912/01](#), § 55, CEDO 2009, *Bouyid v. Belgia* [MC], nr. [23380/09](#), § 86, CEDO 2015 și *Khlaifia și Alții v. Italia*, nr. [16483/12](#), § 159, CEDO 2016 (extrase)).

56. Statul trebuie să se asigure că o persoană este reținută în condiții compatibile cu respectarea demnității umane, că modul și metoda de executare a măsurii privative de libertate nu-l supun la suferință sau greutate de o intensitate care depășește nivelul inevitabil de suferințe inerent detenției (a se vedea *Kudła*, citată mai sus, § 94, *Svinarenko și Slyadnev v. Rusia* [MC], nr.

[32541/08](#) și [43441/08](#), § 116, CEDO 2014 (extrase) și *Khlaifia și Alții v. Italia*, § 160 (c)).

57. În cazul de față, Curtea notează că guvernele pârâte nu au comentat descrierea reclamantului cu privire la condițiile de detenție. Totuși, ea a revizuit deja condițiile materiale în închisorile „rnm” în *Mozer* (citată mai sus, § 181 cu referințe suplimentare, în special vizite în regiune de către Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Raportorul Special al Națiunilor Unite asupra Torturii și alte tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante) și a constatat o încălcare a Articolului 3 din Convenție din cauza condițiilor inumane de detenție (ibid, § 182).

58. Bazându-se pe materialele care i-au fost prezentate și în absența oricărui material contrar afirmațiilor reclamantului, Curtea constată că condițiile de detenție ale reclamantului au atins nivelul tratamentelor inumane și degradante în sensul Articolului 3, în special din cauza hranei insuficiente, prezenței insectelor parazitare care duc la afecțiuni ale pielii și lipsa tratamentului corespunzător, precum și izolarea pe o perioadă îndelungată într-o celulă fără acces la lumina naturală sau la facilitățile de bază.

3. Responsabilitatea statelor respondente

(a) Republica Moldova

59. Curtea va stabili în continuare dacă Republica Moldova și-a îndeplinit obligația pozitivă de a lua măsuri adecvate și suficiente pentru a asigura drepturile reclamantului în temeiul Articolului 3 din Convenție (a se vedea paragraful 26 de mai sus). În cauza *Mozer*, Curtea a statuat că obligațiile pozitive ale Republicii Moldova se referă atât la măsurile necesare pentru restabilirea controlului asupra teritoriului „rnm”, ca expresie a jurisdicției sale, cât și la măsurile care să asigure respectarea drepturilor individuale ale reclamantilor (a se vedea *Mozer*, citată mai sus, § 151).

60. În ceea ce privește primul aspect al obligației Moldovei de a restabili controlul, Curtea a constatat în *Mozer* că, de la începutul ostilităților din 1991 și 1992 până în iulie 2010, Moldova a luat toate măsurile care i-au stat în putere (*Mozer*, citată mai sus, § 152). Din moment ce evenimentele de care s-a plâns reclamantul în prezenta cauză au avut loc înainte de această dată, Curtea nu vede niciun motiv pentru a ajunge la o altă concluzie (ibidem).

61. Referindu-se la al doilea aspect al obligațiilor pozitive, și anume asigurarea respectării drepturilor reclamantului, Curtea notează că autoritățile moldovenești au depus eforturi pentru asigurarea drepturilor acestuia. Mai exact, au inițiat o investigație penală privind presupusa sa răpire de către autoritățile „rnm” și au cooperat cu autoritățile ucrainene în tratarea plângerilor formulate de reclamant (a se vedea paragrafele 15-17 de mai sus). Curtea notează, de asemenea, că reclamantul nu a prezentat Curții o copie a reclamației pe care a formulat-o în 1997 pentru ca aceasta să poată determina exact solicitările adresate autorităților moldovene. În astfel de circumstanțe și ținând

seama de acțiunile întreprinse de Procuratura Generală a Republicii Moldova în limitele a ceea ce s-ar putea face în lipsa cooperării din partea autorităților „rmn”, Curtea concluzionează că Republica Moldova și-a îndeplinit obligațiile pozitive față de reclamant (a se vedea *Mozer*, citată mai sus, § 154) și constată că Republica Moldova nu a încălcat Articolul 3 din Convenție.

(b) Federația Rusă

62. În ceea ce privește responsabilitatea Federației Ruse, Curtea a stabilit că Rusia a exercitat un control efectiv asupra „rmn” în timpul perioadei în cauză (a se vedea punctele 28-29 de mai sus). În lumina acestei concluzii și în conformitate cu jurisprudența sa, nu este necesar să se stabilească dacă Rusia exercită un control detaliat asupra politicilor și acțiunilor administrației locale subordonate (a se vedea *Mozer*, citată mai sus, § 157). În virtutea sprijinului său militar, economic și politic continuu pentru „rmn”, care nu putea supraviețui altfel, responsabilitatea Rusiei în temeiul Convenției este angajată în ceea ce privește încălcarea drepturilor reclamantului (ibidem).

63. În concluzie, constatând că detenția reclamantului a reprezentat un tratament inuman și degradant în sensul Articolului 3 din Convenție (a se vedea paragraful 58 de mai sus), Curtea consideră că Federația Rusă a încălcat această dispoziție.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 1 DIN CONVENȚIE

64. Reclamantul s-a plâns de încălcarea Articolului 5 din Convenție din cauza detenției sale în baza unei decizii luate de un procuror „rmn”, care nu avusese puterea legală să facă acest lucru. De asemenea, el s-a plâns că nu a fost și nu putea fi adus în fața unei „instanțe”, deoarece instanțele „rmn” au fost create ilegal și nu puteau fi considerate instanțe independente și imparțiale.

65. Paragrafele relevante ale Articolului 5 prevăd următoarele:

“1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale :

(a) dacă este deținut legal pe baza condamnării pronunțate de către un tribunal competent ;

...

(c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există o bănuială rezonabilă că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice ale necesității de a-l împiedica să săvârșască o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia ; ...”

A. Admisibilitate

66. Curtea notează că această plângere nu este în mod vădit nefondată în sensul Articolului 35 § 3 (a) din Convenție. În plus, Curtea constată că cererea

nu este inadmisibilă pe niciun alt motiv. Prin urmare, cererea trebuie declarată admisibilă.

B. Fondul

67. Reclamantul a susținut că a fost privat de libertate în urma deciziilor luate de un procuror din „rnm” și de o instanță din „rnm”, iar detenția sa a fost, așadar, „ilegală”.

68. Guvernul Republicii Moldova a susținut că, având în vedere concluziile Curții în cauza *Ilașcu* (citată mai sus) și alte cazuri mai recente, au existat motive să se considere că instanțele „rnm” nu erau „instanțe” acceptabile în sensul Articolului 5 și nu puteau să dispună nici o detenție legală.

69. Guvernul rus nu a prezentat nicio obiecție.

70. Curtea notează că reclamantul a fost reținut pe baza unei decizii a unui procuror din „rnm” și a fost ulterior condamnat de o instanță din „rnm”. Deși în cererea sa inițială, reclamantul s-a referit la detenția bazată pe decizia procurorului din „rnm” ca fiind cea care constituie o încălcare a Articolului 5 din Convenție, el a remarcat de asemenea că nu a fost și nu putea fi adus în fața unei „instanțe” chiar dacă a indicat în circumstanțele cauzei că a fost condamnat de către o instanță „rnm”. Astfel, reclamantul nu a considerat în mod clar instanțele „rnm” drept instanțe legale. Mai mult, el a adăugat în plângerea sa bazată pe Articolul 6 că instanțele „rnm” erau neconstituționale și nu fuseseră create conform legii. Curtea, având competența de interpretare și aplicare a Convenției și a Protocoalelor sale, consideră că partea din plângerea prevăzută la Articolul 6 privind ilegalitatea instanțelor „rnm” trebuie examinată în temeiul Articolului 5 § 1 din Convenție. Prin urmare, Curtea constată că, luate împreună, plângerile formulate în cererea inițială în temeiul Articolelor 5 și 6 au inclus și legalitatea detenției reclamantului în baza deciziei unui procuror din „rnm” și după condamnarea sa de către o instanță din „rnm”. În observațiile sale, reclamantul a susținut observațiile guvernului moldovean, acesta din urmă referindu-se în mod expres la legalitatea detenției după condamnarea dispusă de către instanțele „rnm”.

71. Curtea reiterează faptul că este bine stabilit în jurisprudența sa referitoare la Articolul 5 § 1 că orice privare de libertate nu trebuie să se bazeze numai pe una dintre excepțiile enumerate la punctele a) - f) ci trebuie să fie și „legală”. În cazul în care se pune problema „legalității” detenției, inclusiv chestiunea dacă a fost respectată „o procedură prevăzută de lege”, Convenția se referă în principal la dreptul național și stabilește obligația de a se conforma normelor de drept material și procedural din dreptul intern. În principiu, este necesar ca orice arest sau detenție să aibă un temei juridic în dreptul intern; aceasta se referă, de asemenea, la calitatea legii, cerând compatibilitatea cu statul de drept, un concept inerent tuturor articolelor Convenției (a se vedea, de exemplu, *Del Río Prada v. Spania* [MC], nr. [42750 / 09](#), § 125, CEDO 2013 și *Mozer*, citată mai sus, § 134).

72. Curtea reiterează că în cauza *Mozer* a statuat că sistemul judiciar al „rnm” nu era un sistem care să reflecte o tradiție juridică compatibilă cu Convenția (a se vedea *Mozer*, citată mai sus, §§ 148-49). Din acest motiv, Curtea a considerat că instanțele „rnm” și, implicit, orice altă autoritate „rnm” nu au putut să dispună arestarea sau detenția „legală” a reclamantului, în sensul Articolului 5 § 1 din Convenție (a se vedea *Mozer*, citată mai sus, § 150).

73. În lipsa oricăror informații noi și pertinente care să dovedească contrariul, Curtea consideră că este valabilă concluzia la care a ajuns în *Mozer* și în cazul de față.

74. În plus, Curtea consideră că detenția ilegală a reclamantului a reprezentat o situație continuă care a durat pe perioada detenției sale, inclusiv în momentul depunerii cererii. Prin urmare, obiecția Guvernului rus în baza aplicării regulii de șase luni în temeiul Articolului 35 § 1 din Convenție privind plângerea depusă în temeiul Articolului 5 (a se vedea paragraful 43 de mai sus) trebuie respinsă.

75. Curtea concluzionează că în prezenta cauză a fost încălcat Articolul 5 § 1 din Convenție.

76. Din aceleași motive ca și cele prezentate în legătură cu plângerea în temeiul Articolului 3 din Convenție (a se vedea paragrafele 59-61 de mai sus), Curtea constată că Republica Moldova nu a încălcat Articolul 5 § 1 din Convenție.

77. Pentru aceleași motive ca și cele prezentate în ceea ce privește plângerea în temeiul Articolului 3 din Convenție (a se vedea punctele 62-63 de mai sus), Curtea constată că a fost încălcat Articolul 5 § 1 din Convenție de către Federația Rusă.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

78. Articolul 41 din Convenție prevede:

“Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă..”

A. Prejudiciu moral

79. Reclamantul a pretins o sumă totală de 250000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu moral, în special ca urmare a detenției sale în condiții inumane și încălcării diferitelor dispoziții ale Convenției.

80. Guvernul Republicii Moldova a considerat că suma pretinsă de către reclamant este excesivă.

81. Guvernul rus a afirmat că suma solicitată este excesivă și nu poate fi plătită de către Federația Rusă, deoarece acest stat nu avea nimic de-a face cu presupusele încălcări ale drepturilor reclamantului.

82. Curtea notează că nu a constatat nicio încălcare a Convenției de către Republica Moldova în cazul de față. În consecință, statul respectiv nu poate fi obligat la plata compensațiilor pentru prejudiciul moral.

83. Având în vedere încălcările formulate mai sus cu privire la Federația Rusă, Curtea consideră că reclamantului i-au fost cauzate anumite suferințe ca urmare a detenției ilegale în condiții inumane pe o perioadă mai mare de cinci ani. Având în vedere conținutul dosarului și pronunțându-se în echitate, Curtea acordă reclamantului suma de 22000 EUR pentru prejudiciul moral, care urmează a fi plătită de Federația Rusă.

B. Costuri și cheltuieli

84. Reclamantul a pretins suma de 560 EUR pentru cheltuielile efectuate în fața Curții. El a prezentat un bon pentru serviciile de traducere (60 EUR) și a considerat că, având în vedere numărul mare de lucrări efectuate (și numărul mare de observații prezentate de către avocatul său), era evident că valoarea reprezentării juridice a depășit cu mult suma revendicată și nu trebuie să fie dovedită.

85. Guvernul moldovean nu a făcut nici un comentariu în această privință.

86. Guvernul rus a afirmat că, având în vedere faptul că avocatul reclamantului nu a furnizat documente justificative, cererea ar trebui respinsă.

87. Potrivit jurisprudenței Curții, un reclamant are dreptul la rambursarea cheltuielilor și costurilor numai în măsura în care a demonstrat că acestea au fost în mod efectiv și necesar suportate și că sunt rezonabile în ceea ce privește cuantumul. În speță, având în vedere absența din dosar a oricărui contract între reclamant și avocatul său și a oricărei alte dovezi privind volumul muncii și taxele percepute, Curtea acordă numai costurile de traducere care au fost dovedite, în valoare de 60 EUR, și care urmează a fi plătite de către Federația Rusă.

C. Penalități

88. Curtea consideră că este potrivit ca penalitatea să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA,

1. *Comasează*, în unanimitate, obiecția Guvernului rus cu privire la respectarea regulii de șase luni în ceea ce privește plângerea în temeiul Articolului 5 § 1 din Convenție la fondul acestei plângeri și o respinge;
2. *Declară*, unanim, plângerile în temeiul Articolelor 3 și 5 § 1 admisibile în privința Republicii Moldova;
3. *Declară*, cu o majoritate, plângerile în temeiul Articolelor 3 și 5 § 1 admisibile în privința Federației Ruse;
4. *Declară*, unanim, restul cererii inadmisibilă;
5. *Hotărăște*, cu 6 voturi contra unui că nu a avut loc violarea Articolului 3 din Convenție de către Republica Moldova;
6. *Hotărăște*, cu 6 voturi contra unui că a avut loc violarea Articolului 3 din Convenție de către Federația Rusă;
7. *Hotărăște*, cu 6 voturi contra unui că nu a avut loc violarea Articolului 5 § 1 din Convenție de către Republica Moldova;
8. *Hotărăște*, cu 6 voturi contra unui că a avut loc violarea Articolului 5 § 1 din Convenție de către Federația Rusă;
9. *Hotărăște*, cu 6 voturi contra unui,
 - (a) că Federația Rusă trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu Articolul 44 § 2 din Convenție, următoarele sume, care urmează să fie convertite în moneda acestui stat la cursul aplicabil la data plății:
 - (i) EUR 22,000 (douăzeci de mii euro), plus orice taxă care poate fi percepută cu titlu de prejudiciu moral;
 - (ii) EUR 60 (șaizeci euro), plus orice taxă care poate fi percepută cu titlu de costuri și cheltuieli;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la data plății, urmează să fie plătită o penalitate la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
10. *Respinge*, unanim, restul pretențiilor cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în engleză și notificată în scris la 17 octombrie 2017, în conformitate cu Articolul 77 §§ 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Stanley Naismith
Grefier

Robert Spano
Președinte

În conformitate cu Articolul 45 § 2 din Convenție și Articolul 74 § 2 din Regulamentul Curții, la prezenta hotărâre se anexează următoarea opinie separată a judecătorului Dedov.

R.S.
S.H.N.

OPINIA SEPARATĂ A JUDECĂTORULUI DEDOV

Votul meu în cauza dată se bazează pe opinia mea disidentă anterioară, exprimată în cauza *Mozer v. Republica Moldova și Rusia* ([MC], nr. [11138/10](#), CEDO 2016) cu privire la controlul efectiv al Federației Ruse asupra Transnistriei.